

Savu pagasta vecāko mēs vairāk vai mazāk pazīstam. Pašu vīdū audzis, pašī vien osam viņu levēlējuši. Tomēr cilvēkus, kuri atrodas sabiedrības vadošajos posteņos, bieži vien skatām no formālās puses, nereti alzmirstot, ka arī viņiem ir bijuši savi nīki un stīki bērnībā, savas alzraušāns un vājības. Uz pavlsam neformālu sarunu alcināju Rožupes pagasta padomes priekšsēdētāju VIKTORU KOKU.

«NESKRIENU AR PIERI

♦ Ko jūs darījāt pēc vidusskolas beigšanas?

«Sagudroju iet studēt uz Lauksaimniecības akadēmiju, Mehanizācijas fakultāti. Tas bija 1970. gadā. Gribējās pamēģināt, vai varu eksāmenus izturēt vai nē. Joka pēc kopā ar citiem iesniedzu dokumentus. Konkurss bija nepilni divi cilvēki uz vienu vietu. Es jau arī nebiju komjaunietis. Visi domāja, ka tāpēc mani neuzņems, tomēr uzņēma. Prastja gan, vai tad nedomāju stāties komjaunatnē. Atbildēju, ka domāju un pie tam vistuvākajā laikā. Protams, tie bija salti meli, ne nu domāju, ne arī iestājos.

Divus gadus pamācījos, tad klātienes apņika. Atgriezās mājās un augstskolu pabeidzu neklātienē. Divus gadus strādāju par traktoristu, tā piepildījās mans bērnības sapnis. Tad strādāju specialitātē par iecirkņa mehāniķi, galvenā mehāniķa vietnieku, līdz nonācu šajā krēslā.»

♦ Vai atceraties savu pirmo mīlestību?

«Tas bija 4 - 5 gadu vecumā. Blakus mājā dzīvoja krievu meitenīte, mēs kopā spēlējāmies un draudzējāmies.

Šodien bērni redz filmās banālas lietas, visādas «marijas», tos seriālus vajadzētu aizliegt. Tie grauj mūsu mentalitāti.»

♦ Vai esat rakstījis dzejoļus?

«Ne jau nu burtiski dzejoju, bet kaut ko uzrakstīju. Tas bija vidusskolā. Toreiz skaitīja pantīgu: tā kā strādāt negribas, laikam dzejnieks kļūš. Laukos dzejniekus par normāliem cilvēkiem neuzskatīja. Mani dzejoļi bija vairāk filozofiski.»

♦ Vai jums bija kāda autoritāte?

«Skolotāji Voronecki, Roberts un Monika. Vīrs bija vēsturnieks, sieva — latviešu valodas skolotāja. Uzskatu, ka viņi

● Viktors Koka ar ģimeni: dzīvesbiedri Valentīnu, meitām Zani un Ilzi konkursa «Sakoptākais pagasts» noslēguma pasākumā.

«Esmu vietējais, dzimis Koka sādā, «Krastrmaļu» mājās. Vecāki bija kolhoznieki. Apmeklēju Siļu (tagadējo Rožupes) skolu.»

♦ Vai blēnas nedarījāt?

«Kādreiz jau kaut ko gadījās saplēst. Vienreiz skolotāja klasē uz galda bija aizmirsusi žurnālu. Mēs metāmies tam klāt un sākām šķirstīt. Kad nāca skolotāja, klasesbiedri bēgot uzgrūda mani uz puku vāzes, kas arī atradās uz skolotāju galda. Vāze apgāzās, ūdens izlīja un samērcēja žurnālu. Skolā notika pamatīga izmeklēšana. Lai arī tieši vainīgs nebiju.

man to vainu nēnās uzņemties.

Laukos speciālus nedarbus nedarīja, kas būtu īpaši jāslēpj. Ja nu kaut kas jauši gadījās, piemēram, skolēni uzskrien virsū skolotājam un nogāž no kājām. Gribot negribo esi bez vainas vainīgais.»

♦ **Kas jums visvairāk iespiedies atmiņā no bērnības?**

«Ģimenē biju jaunākais. Man ir divi brāļi un māsa. Biju tā saucamais «pedelītis». Māsa, kā jau vecākā, gribēja pako- mandēt, es nepadevos. Jaunākajiem allaž ir tāds «buntavnieka» gars iekšā.

Atceros gadījumu, kad man kā bērnam radās protests pret picaugušo rīcību. Tas bija 1954. vai 1955. gadā, kad mani pirmoreiz aizveda uz kolhoza bērnu- dārzu. Audzinātāja saka, ka es varu izvēlēties savām drēbēm kādu no skapišiem. Es rādu — šito. Nē, to nevarot, tas esot aizņemts. Tad rādu citu — arī to nevarot, tas arī esot aizņemts. Biju neizpratnē, kā tā var būt: ja liek izvēlēties, bet tomēr tu to nevari dabūt.

Tad vēl. Mūs nosēdināja pie liela galda, atnāca saimiece baltā halātā ar zupas spaini rokās. Nolika to spaini man blakus, lej zupu šķīvjos un visus šķīvjus dod gar manu degunu prom. Tad es nenocietos, situ dūrīti galdā un teicu: «Dui maķ!». Tā skaitījās nolamāšanās. Mani sāka kaunināt, es gandrīz zem galda palīdu. Ja nu tās uzskata par blēpām, tad tādas man tās bija.»

♦ **Vai ir bijis tāds brīdis, kad lepo- jāties ar sevi?**

«Man nekad nav bijis tā, ka es nevarētu kaut ko izdarīt. Visu apguvu diezgan ātri. Mums, jaunākajiem bērniem, vienmēr gribējās kaut ko panākt, par spīti vecāko brāļu un māsu zobgalībām.»

♦ **Vai ir gadījies saplēst drēbes, kokā kāpjot?**

«Lauku bērni izejamās drēbes taupīja. Tad nenāca prātā kokos kāpt. Ja saštatē- jāmies, tad nācās labi uzvesties.»

♦ **Kur mācījāties pēc pamatskolas?**

«Līvānu vidusskolā. Tad negribējās īpaši mācīties, šā tā pabeidzām.»

vienlīdz godīgi izturējās pret visiem bēr- niem. Arī labākajiem skolēniem varēja ielikt divnieku. Latviešu valodas skolotā- ja bija ļoti stingra, viņas stundās pat mu- šu varēja dzirdēt lidojam. Tomēr viņa vienmēr prata laikā pajokot un bija diez- gan cilvēcīga.»

♦ **Vai šobrīd jums ir kāda autori- tāte?**

«Elku man nav. Savulaik cienīju to pašu Godmani, viņš ir vienīgais cilvēks, kurš varēja uzstāties viens pats, bez mi- nistriem. Nekad neteica, ka kaut ko ne- zina. Papērna veselu kaudzi materiālu, ā- ri atšķīra, apskatījās un atbildēja. Viņš arī

«Es ticu liktenim. Uzskatu, ka ne- kur nekas pats no sevis nenotiek. Mēs to varam atzīt vai neatzīt.»

izpildīja solījumu, kuru deva, nākot pie varas: «Es izdarišu visu, lai šis process būtu neatgriezenisks, lai sociālais neat- grieztos.» To viņš arī izpildīja. Kādi bija tie viņa darba veicēji, tā ir cita lieta.

Vēl arī Repše. Ar to, ka viņam ir sava stāja. Lata stabilitāte ir viņa nopelns. Es- mu pārliecināts, ka mani pieci latī būs tā- di arī rīt, nevis pārvērtīsies par trim la- tiem vai mazāk.»

♦ **Vai ir kāds cilvēks Latvijā, kurš piesaista jūsu interesi?**

«Visos Atmodas procesos esmu bijis iekšā. Manifestācijās, Baltijas ceļā, uz Tautas frontes sanāksmēm Līvānos brau- cām pāris cilvēki, braucu uz visiem pasā- kumiem. Šodien mēs daudz ko uztveram savādāk. Savā laikā Kostandam bija savi nopelni. Arī Zigeristu nekad neesmu uzskatījis par «nulli», viņam tomēr bija liela nozīme. Man patīk izteiciens — «trakiem pieder pasaule». Arī viņš tāds bija.»

♦ **Vai kādreiz pats esat juties kā «trakais»?**

♦ **Dejotāji Latgales zonas dziesmu svētkos Daugavpilī. Viktors Kūka — ot- rajā rindā pirmais no labās.**

«Tā es jutos Atmodas laikā. Jau as- toņdesmito gadu beigās gadījās vietējās valdības vīriem pateikt šo to tādu, kas viņiem nav pa prātam. Toreiz mēs ne- viens nezinājām, ar ko tas viss beigsies. Puča laikā, kad biju ievēlēts pagastā,

atzīstat?

«Par sevi grūti spriest. Varētu uzskatīt, ka man ir mīksta sirds. Agrāk, kad strā- dāju kolhozā par mehāniķi, varbūt man vajadzēja stāvēt ar rokām kabatā un pra- sīt, lai tas traktorists kaut ko taisa, un nepildīšanas gadījumā nesamaksāt, bet es tad labāk pats ķēros klāt un izdarīju. Sie- va un māte lamājās, ka es tāds nomūrē- jies un netīrs, sak, tev tomēr ir augstāka izglītība, bet traktoristam ir baltūks kreklis mugurā, nekā tev.»

♦ **Par ko jūs visvairāk kritizē?**

«Acīs jau neviens neko nesaka. Kād- reiz prasa, lai atļauju darīt kādas neliku- mības, lai es uzlieku savu parakstu un zi- mogu uz kādiem apšaubāmiem doku- mentiem. Ja to nedari, tad saka, ka negri- bi palīdzēt. Tagad tā vairs nav, bet sāku- mā ar to saskāros bieži.»

♦ **Vai ir gadījies kādam «uzkāpt uz varžaciņ»?**

«Tie, kas atbalstīja vecās nomenkla- tūras pārstāvjus, bija ļoti neapmierināti, kad mani ievēlēja. Sākumā es pat netai- sījos kandidēt, tādēļ viens otrs uzskatīja, ka es esmu «kā pirts slotas lapa, pielipusi pie vienas vietas». Daudziem vecā re- žīma piekritējiem es traucēju.»

♦ **Vai jūs esat kompromisa cilvēks?**

«Nevar būt kompromiss, ja runa ir par likuma ievērošanu. Tas ir iespējams, ja jāizšķir kāds jautājums, uzklauot abas ieinteresētās puses. Padomes sēdē balso- jot tiek pieņemti kompromisa lēmumi.»

♦ **Vai padomes darbā jums ir nā- cies īstenot kādu savu ideju?**

«Jā, demokrātijas atjaunošana, tas gan attiecas uz visu Tautas frontes darbību. Zemes reforma, neatkarības ideja. Tie

nakts laikā braucām un slēpām papīrus, lai mūsu zēni netiktu iesaukti armijā. Par iznākumu neviens neko nevarēja zi- nāt. Likās, ka nekad nevarēs sagraut to lielo «mašīnriju».»

♦ **Kā jūs kļūvat par pagasta pado- mes priekšsēdētāju?**

«Tas sākās 1984. gadā, kad biju ciema deputāts. Tad 1990. gadā notika vietējās padomes vēlēšanas un izvirzīja deputātus gan partijas komiteja, gan arī Tautas fronte. Likām savus kandidātus pretī. Tā bija cīņa par varu. Mani pagasta iedzi- votāji pazina no Tautas frontes laikiem un ar 200 balsu pārsvaru ievēlēja.»

♦ **Kādas rakstura īpašības jums pa- lidz pārvaldīt pagastu?**

«Man ir diezgan stabila nervu sistē- ma. Spēju mierīgi uzklaust cilvēkus. Ja nu mani īpaši nokaitina, tad rīkojos. Daudz neklaigāju, bet saviem darbinie- kiem atgādinu, ka cilvēkam ir izvēle — strādāt godīgi savu darbu vai meklēt sev citu darba vietu.»

♦ **Kādus trūkumus savā raksturā**

SIENĀ»

pirmie gadi bija grūtāki, jo neviens nezināja, kas īsti jādara. Jau no pašiem dibināšanas sākumiem esmu bijis zemessardzē, to izveidojām arī savā pagastā. Pateicoties zemessargu darbam, bandīti un laupītāji pa mūsu zemnieku mājām nestaigā. Zemessargiem ir ieroči, pirkām tos par saviem līdzekļiem. Tas palīdzēja nodrošināt kārtību pagastā.»

♦ **Vai jums ir nācies nostāties preti vairākumam?**

«Ja divas vārmas plēšas ap mantiņu ar nelabu smaku, tad lai nu viņas plēšas, man tur nenāk prātā skaidrot, kurai pienākas vairāk, pat ja kādai arī vairāk pienākas.»

♦ **Vai jums ir kāds izteiciens, kuru atzīstat vai lietojat? Varbūt esat nonācis pie kādas svarīgas dzīves atziņas?**

«Izteicieni? Parasti tie ir krievu sakām-vārdi. Tie nav publicējami.

Ja runā par dzīves atziņām, tad es ticu liktenim. Uzskatu, ka nekur nekas pats no sevis nenotiek. Mēs to varam atzīt vai neatzīt.

Spēju noteikt āderes, varu pateikt, kurā vietā cilvēkam kas sāp. Ar spiritismu gan nenodarbojos, tad jau jāpaliek par raganu vai burvi. Uzskatu, ka šai lietā ir noteikta robeža, kuru negribu pārkāpt. Tad cilvēkam ir jāizvēlas, kurā pusē paliks — šinī vai otrajā, es nolēmu labāk palikt šai pusē. Esmu kristietis un uzskatu, ka ielaušanās austrālajā pasaulē man nav vēlams, kas viņu zina, kas tur ir. Salīdzinājumam: tā kā esmu tomēr tehnisks cilvēks, tad parasti ap to verķi, ko nepazīstu, pārāk negrābstos.»

♦ **Vai jums ir bijis tā, kaut ko ļoti gribat izdarīt vai iegūt un tad jūs sevi izdzenat, lai to dabūtu?**

«Man ir savādāk. Es izdomāju, ka kaut ko vajadzētu izdarīt. Es to izlemju un tad gaidu, kamēr nāks iedvesma. Piemēram, ja mājās kaut kas jāmūrē. Toties, kad ķeros pie darba, man nekad nav tā, ka kaut kā pietrūkst. Pa to laiku esmu visu vajadzīgo sagādājis. Tad arī darbs veicas. Neskrienu ar pieri sienā. Ko izdarīsi pats, to Dievs izdarīs.»

♦ **Kāds ir jūsu vaļasprieks?**

«Trīsdesmit gadus esmu dejojis dažādos deju kolektīvos, sākot no pirmās klases. Esmu lepns, ka piedalījies Dziesmu svētku simtgadē kopā ar sievu. Viņai gan tik liels dejotāja stāžs nav.»

♦ **Cik liela ir jūsu ģimene?**

«Man ir sieva un divas meitas. Viena mācās Rožupes pamatskolas 9. klasē, otra — Līvānu vidusskolā 11. klasē. Šodien nevar pateikt, kas būs pēc gada, tāpēc par meitu nākotni šobrīd grūti ko spriest. Nevar zināt, vai, augstskolu beidzot, pēc pieciem gadiem tāds speciālists Latvijā būs vajadzīgs.»

♦ **Kādu jūs redzat perspektīvu pagasta jauniešiem?**

«Tie, kas ir apsviedīgāki, spēs paši sevi uzturēt. Arī mēs studiju gados gājām vagonus kraut, lai naudu nopelnītu. Skeptiski izturos pret to, ka Latvijā ir sākušī «pičkāt pa krūmiem» visādas augstskolas. Patīk jau dažiem zinātnieciņiem uzcept jaunu augstskolu vai katrā pagastā, un tad būt tur par rektoriem. Priekš mazās Latvijas pietiek ar augstskolām Rīgā. Mēs jau ar pamatskolām netiekam galā, vajadzētu vismaz tur nodrošināt vajadzīgo līmeni.»

♦ **Ko jūs gribētu novēlēt pagasta iedzīvotājiem?**

«Tā kā es sevi uzskatu par novada patriotu, novēlu arī ciema iedzīvotājiem strādāt un dzīvot sava novada labā un būt sava novada patriotiem. Pasaulē ir daudz skaistu vietu, bet labāk kā dzimtenē nav nekur.»

Maija Dziesma
J.Silicka un V.Kūkas
ģimenes arhīva foto